

Aan: Bureau Energieprojecten
Inspraakpunt winningsplan VDW
Postbus 111
9200 AC Drachten

Van: Stichting GAS DrOvF
Zuiderweg 80
8391 KL Noordwolde

Betreft: Reactie op MER fase 1 en IEA; gaswinning VDW

Datum: 3 juni 2022

Geachte mevrouw/heer,

Stichting GAS DrOvF is er voor allen die zich zorgen maken over de (negatieve) gevolgen van gaswinning in Zuid-West Drenthe, Noord-West Overijssel en Zuid-Oost Friesland. GasDrOvF heeft een sterk netwerk in de gemeenten Westerveld, Steenwijkerland en Weststellingwerf. De gaswinning in deze 3 gemeenten roept onder bewoners hoe langer hoe meer weerstand en onbegrip op.

Situatie VDW, MER fase 1 en IEA

Bewoners en sympathisanten hebben meegewerkt om beide documenten te lezen en te doorgronden. De resultaten van de onderzoeken zijn niet door ons te controleren, aangezien er geen transparantie is over de manier waarop de onderzoeken zijn uitgevoerd. Daarom reageren wij alleen op wat er in bovengenoemde rapporten is geschreven.

Op alle onderzochte aspecten scoren alle 9 locaties negatief tot zeer negatief. Gaswinning uit VDW zal grote consequenties hebben voor het gebied, maar ook voor de bewoners. Kortom, het gebied is te kwetsbaar voor gaswinning, ondanks de huidige situatie op de energiemarkt.

De resultaten uit de MER fase-1 en de IEA maken duidelijk dat dit project geen doorgaan mag en kan vinden. Bovendien wordt nergens in genoemde rapporten aandacht besteed aan het huidige kabinetsbeleid om zo snel mogelijk te stoppen met het gebruik van fossiele brandstoffen.

Het is dan ook op geen enkele manier te motiveren om dit project, dat mogelijk tot na 2050 zal duren, te starten.

De ministers van EZK en VRO kunnen uit voornoemde rapporten niet anders dan concluderen dat er geen geschikte locatie is aan te wijzen voor een gaswinlocatie rond VDW. Wij hopen in ieder geval dat de ministers zelfstandig een beslissing nemen en niet datgenen beslissen wat wordt ingegeven door Vermilion.

Overigens blijft het opvallend dat tijdens de bijeenkomst van 17 mei 2022 in Wilhelminaoord bleek dat Vermilion blijft vasthouden aan locatie 1 en EZK aan locatie 6 of 7, keuzes die gezien de negatieve conclusies uit genoemde rapporten niet te motiveren is.

Onjuiste/ onvolledige informatie

Het blijft storend om te lezen dat er afstemming zou hebben plaatsgevonden met de omgeving middels een participatieproces. Dit is een onjuiste weergave daar er geen sprake is van "afstemming". Er is een informatieproces waarbij iedereen kan reageren, maar dit is geen "afstemming".

Ook wordt er gesteld dat "Tijdens sessies met de omgeving alternatieven voor de ligging van de mijnbouwlocaties zijn genoemd". Dit is eveneens onjuist. In de latere sessies zijn mogelijk wel de locaties 7, 8 en 9 als alternatief genoemd, maar verrassend was dat in de NRD ineens 9 locaties waren opgenomen, locaties die zo vaag waren aangegeven dat het voor betrokkenen niet vast te stellen was om welke locaties het precies ging. Nadere informatie werd door EZK niet gegeven. Ook de commissie MER schrijft in haar advies van 2 november 2021 om te omschrijven met welke randvoorwaarden deze negen locatiealternatieven tot stand zijn gekomen, maar ook duidelijk te maken waarom andere locaties niet als alternatief worden onderzocht. Het antwoord op dit verzoek ontbreekt in genoemde rapporten. Op het advies van de commissie MER om in het plan MER-deel (Deel 1 van het MER) toe te lichten of en zo ja waarom deze locatiealternatieven als realistische alternatieven beschouwd kunnen worden blijft het antwoord schuldig ondanks de vele tekst die is gebruikt om de locaties toe te lichten op vele aspecten.

Beschermd omgeving

Onbegrijpelijk is dat EZK 9 locaties heeft benoemd die liggen in de bufferzone van een beschermd Werelderfgoed, de kolonie van Weldadigheid Frederiksoord-Wilhelminaord. Een bufferzone is een verplichting van de Unesco ter bescherming van het Werelderfgoed en in elk nominatiedossier vraagt de Unesco een toelichting over de bijdrage van de bufferzone tot het beheer van de werelderfgoed-site. Latere veranderingen aan de bufferzone zullen vrijwel zeker consequenties hebben voor de status van het Werelderfgoed. Uit het onderzoek van RAAP blijkt dat de locaties 5, 7 en 8 waarschijnlijk geen risico vormen voor behoud van de OUV. De andere locaties vormen echter een behoorlijk risico.

Het blijft toch opmerkelijk dat het ene ministerie miljoenen uitgeeft om een project te nomineren voor de Werelderfgoedstatus, terwijl een ander ministerie dit teniet wil doen met het plaatsen van een gaswinlocatie in de bufferzone. Dit is eveneens van toepassing op de miljoenen die worden gestoken in een goede waterhuishouding, terwijl door gaswinning juist schade aan die waterhuishouding wordt toegebracht.

De Provincie Drenthe geeft aan dat 7 van de 9 gaswinninglocaties in Unesco-gebied niet geschikt zijn. Door de nieuwe gaswinning kan zelfs de Unesco werelderfgoed status in gevaar komen. Zelfs de status van de Koloniën in Veenhuizen en België kunnen in gevaar komen!

Van de 2 overgebleven gaswinninglocaties schrijft EZK zelf al dat één daarvan niet geschikt is om technische redenen. De tweede overgebleven locatie ligt tegen een stikstofgevoelig Natura2000 gebied. Wij zullen daarom geen alternatief voordragen, maar verzoeken om geen van de 9 locaties aan te wijzen.

Passende beoordeling

Als niet kan worden uitgesloten dat een plan of project significante gevolgen heeft voor de gevolgen voor Natura 2000-gebieden, dan **moet** een Passende beoordeling worden gemaakt op grond van Habitatrictlijn, artikel 6. Er is sprake van significante gevolgen als het plan of project het behalen van de instandhoudingsdoelstellingen bemoeilijkt. Daarin zijn ook de stapeling van effecten (cumulatie) belangrijk en effecten als een activiteit buiten een Natura 2000-gebied plaatsvindt. Als voor een plan een Passende beoordeling wordt opgesteld, dan moet ook een plan-MER worden gemaakt (bron: commissie m.e.r.). Aangezien sprake is van een plan-MER procedure (MER fase 1) en

het ministerie van EZK vorig jaar in de Staatscourant (d.d. 24 augustus 2021, nr. 39029) liet weten dat het MER een passende beoordeling zal bevatten begrijpen wij niet waarom er in deze fase geen Passende beoordeling is opgesteld en wijzen wij op de wettelijke verplichting hiervoor!

Haskoning beschrijft dat significante effecten niet kunnen worden uitgesloten m.b.t. het Natura2000 gebied. De commissie MER schijft hierover: *“Als niet kan worden uitgesloten dat een plan of project significante gevolgen heeft, dan moet een Passende beoordeling worden gemaakt. Daarin wordt dieper ingegaan op de gevolgen voor Natura 2000-gebieden.Bij het bepalen of een Passende beoordeling nodig is, mogen mitigerende maatregelen (maatregelen die de effecten terugdringen) niet worden meegenomen. In de Passende beoordeling zelf mag dat wel en dat is ook aan te raden. Hiermee is het mogelijk aan te tonen dat aantasting van natuurlijke kenmerken is uit te sluiten”*. De uitspraak van de rechtbank Haarlem van 22 april 2022 is dan ook van groot belang!! GAS DrOvF staat erop dat er allereerst een echte “Passende beoordeling” zal worden gemaakt!

Cumulatie

De commissie MER verzoekt in haar aanbeveling om in te gaan op bestaande cumulatieve bodemdalingsprognose van 5,2 cm bij de velden Vinkega/Nijensleek met een verwijzing naar de voetnoot: Denk bijvoorbeeld aan de omliggende gasvelden Diever, Nijensleek, Vinkega, De Hoeve en Weststellingwerf/Noordwolde, de toekomstige gaswinning uit de LDS-gasvoorkomens bij Wapse waar dit jaar een winningsplan voor is ingediend, de Winningsvergunning Gorredijk die eindigt op 31-12-2039 en indien relevant het injecteren van afvalwater in het lege veld Nijensleek. In meerdere zienswijzen worden ook projecten voor de cumulatieve beoordeling aangedragen. Aan dit verzoek is volgens ons niet voldaan en wij verzoeken dit alsnog in MER-fase 2 te doen.

Opmerkingen

Opmerkingen van de adviesbureau's Haskoning en Raap voor alle alternatieven:

- Voor géén van de alternatieven zouden significante effecten met betrekking tot luchtkwaliteit te verwachten zijn (zie MER fase 1, pagina 5);
- Op agrarische percelen kunnen ook nesten van grondbroeders aanwezig zijn, dus kunnen tijdens de aanlegfase en opruimfase ook worden vernield/verstoord door aanwezigheid van mens en materieel en extra geluid (zie MER fase 1, pagina 39);
- In de gebruiksfase zal voor alle alternatieven sprake zijn van iets minder geschikt broedgebied van vogels (met name grondbroeders) door ruimtebeslag, maar volgens Haskoning is in de omgeving voldoende alternatief broedgebied waardoor negatieve effecten zijn uitgesloten. Wel kan sprake zijn van een geluidstoename bij het in gebruik nemen van de mijnbouwlocatie. Het gaat hierbij om een vrij constant geluid waardoor aanwezige broedvogels mogelijk zullen wennen aan dit geluid. Volgens Haskoning is in de buurt voldoende leefgebied om naar uit te wijken (zie: MER fase 1, pagina 39). Dit dient echter aangetoond;
- Met name tijdens de aanlegfase en in mindere mate de verwijderingsfase kunnen beschermde amfibieën worden gedood als deze soorten migreren van winterhabitat naar voortplantingshabitat (en andersom) (zie MER fase 1, pagina 39);
- Voor alle alternatieven (behalve alternatief 7) geldt dat verstoring door geluid, licht en optische verstoring alleen mogelijk relevant zijn voor de aangewezen broedvogels van het Natura 2000-gebied Drents-Friese Wold & Leggelderveld. De afstand tot het Natura-2000 gebied bedraagt minimaal 600 meter waardoor er geen sprake zou zijn van verstoring door licht, geluid en optische verstoring in de broedgebieden van deze soorten. Dit dient echter aangetoond te worden. De meeste soorten zijn tijdens de broedperiode sterk afhankelijk van het leefgebied in Natura 2000-gebied om te foerageren (zie MER fase 1, pagina 42);
- Het is mogelijk dat eventueel voorkomende migrerende/overwinterende kamsalamanders worden gedood. Adulte kamsalamanders blijven vaak minder dan 100 meter van het voortplantingswater. Als het leefgebied minder geschikt is komt migratie voor over enkele honderden meter. Dispersie vindt plaats over enkele honderden meters, de maximale afstand waarover dispersie plaatsvindt ligt in de

orde van grootte tussen de 500 en 700 meter (Kennisdokument kamsalamander Bij 12). (zie MER fase 1, pagina 42);

- Voor alle alternatieven geldt dat Agrarische gebieden over het algemeen slecht onderzocht op het voorkomen van beschermde soorten (in tegenstelling tot natuurgebieden). Er zijn dus kennisleemten. Het literatuuronderzoek (opvragen gegevens NDFF) geven zeker in agrarisch gebied geen volledig inzicht van de verspreiding van beschermde soorten. Hiervoor is aanvullend veldonderzoek nodig (zie: MER fase 1, pagina 116);
- Archeologische waarden met betrekking tot de periode van de kolonie kunnen aanwezig en mogelijk onderzoek waardig zijn. Er ontbreekt momenteel een goed beeld van de (te verwachten) archeologische waarden i.r.t. de kolonieperiode. Hier wordt in opdracht van de Provincie Drenthe een onderzoek uitgevoerd. De effecten op de archeologische waarden die samenhangen met de OUV konden hierdoor (nog) niet worden beoordeeld. De verwachting is dat dit onderzoek in het voorjaar van 2022 is afgerond (zie Bijlage A1 bij MER fase 1: Heritage Impact Assessment Fase 1 van archeologisch adviesbureau Raap);
- De routing van de locaties 3, 4 en 6 volgt Oostvierdeparten, een smalle, mogelijk minder goed gefundeerde weg. Aan de route liggen drie koloniewoningen die zijn opgenomen als attribuut. De staat van de fundering van deze woningen is onbekend. Er ontbreekt momenteel een goed beeld van de mogelijke impact van trilling van zwaar werkverkeer op de bouwkundige staat van deze drie koloniewoningen (zie Bijlage A1 bij MER fase 1: Heritage Impact Assessment Fase 1 van archeologisch adviesbureau Raap);
- De locaties 1, 4, 5 en 9 scoren negatief op de 300 meter geluidscontour. Binnen die contour liggen geluidsgevoelige woningen. De campings die deels binnen de 300 meter zijn gelegen ten aanzien van de locaties 5, 6 en 7 zouden geen invloed op de score hebben omdat eventuele gebouwen op de campings tijdelijk zijn bewoond;
- De uitbreiding van de bestaande locatie 9 en vernieuwing van locatie 7 zullen naar verwachting evenveel kosten met zich meebrengen in vergelijking met de kosten voor de aanleg van een geheel nieuwe locatie vanwege sloop bestaande bouw en complexe bouwsituatie vanwege bestaande gasproductie. Alle mijnbouwlocaties hebben nieuwe aansluitingen van de gasleiding nodig. In totaal zijn de investeringskosten voor de mijnbouwlocatie en aansluitingen van de gasleiding dus gelijk, namelijk € 900.000.

Onze reactie

Alleen al op basis van de omgevingseffecten is géén van de alternatieven geschikt voor de aanleg van een boorlocatie. Hierin dienen de (ondergrondse) mijnbouweffecten nog te worden beoordeeld en meegewogen en dient een **Passende beoordeling** te worden opgesteld omdat het risico op significante effecten op de Natura 2000-gebieden niet is uitgesloten. Het is aannemelijk dat dit de scores negatief zal beïnvloeden.

Het moment om op zoek te gaan naar een geschikte locatie lag wat ons betreft in 2009.

Toen was sprake van een relatieve nulsituatie en had de totale omvang van de plannen aan medebestuurders en leefomgeving kunnen worden voorgelegd. Tot nu toe zijn de plannen 'stukje bij beetje' aan ons gepresenteerd, zodat dit ook geldt voor de negatieve gevolgen. Er was tot nu toe geen cumulatief beeld en het ministerie blijft zich hiertegen verzetten. Kennelijk stroken onze belangen en rechten niet met het belang van alsmaar uitbreidende gaswinning.

Hierbij ontstaat bij velen de indruk dat de overheid er niet is voor de bewoners, en dat ondanks de verkiezingsbeloften er nog steeds geen verandering in dit opzicht te zien is.

Ondanks dat ook wij van mening zijn dat we Rusland niet willen financieren met de oorlog in Oekraïne, door geen gas en olie meer af te nemen, vinden wij dat EZK ook niet te kort door de bocht moet gaan en procedures wilt omzeilen, waarvan we weten dat de rekening in de toekomst bij de bewoners in dit gebied komt te liggen. Omgekeerde bewijslast en het afgeven van een bankgarantie door Vermilion is dan ook een advies waarvan wij hopen dat deze door EZK en de minister wordt overgenomen.

Wij leven in een kwetsbaar gebied met Natura2000 en Unesco erfoegd bescherming. Een berekening die is gedaan voor gaswinning in deze regio en een kunstmestfabriek laat een duidelijke balans zien: één kunstmestfabriek verbruikt jaarlijks twee miljard Nm³ gas; dat is evenveel als 2/3 van de inhoud van het Diever veld. Deze berekening is gedaan om gaswinning in het juiste perspectief te zien en de belasting die het veroorzaakt.

Volgens critici kan Nederland prima zonder kunstmestfabriek. Zeker nu toch echt stappen worden gezet richting circulaire landbouw, waarin gebruik van veel minder kunstmest wordt nagestreefd. Zeker in onze regio. Als deze fabriek, of een andere grootafnemer, veel minder gas verbruikt dan helpt dat om de klimaatdoelen te halen én het gasverbruik neemt in één klap sterk af per jaar. Daarnaast stellen het ministerie en Vermilion dat de uitbreiding van aardgaswinning als *“minst vervuilende fossiele brandstof een belangrijke rol kan vervullen in de transitie naar een CO₂-arme energie-voorziening in 2050”*.

In een gepubliceerde wetenschappelijke studie van de University College Londen is geconcludeerd dat de nog winbare hoeveelheden olie, gas en kolen in de bodem **moeten** blijven om de CO₂ uitstoot terug te dringen en om de opwarming van de aarde te beperken tot 1.5 graad Celcius.

Dit wordt ook al jarenlang gepropageerd door het IPCC, het Klimaatpanel van VN.

Wij vragen ons dan ook af of de beoogde uitbreiding van gaswinning verantwoord is t.o.v. onze Natura2000 gebieden. Vooral de herinrichtingsdoeleinden voor onze beekdalen en hún rol in het klimaatvraagstuk, namelijk herstel van natuurlijke waterwegen, zoals beekdalen. Dit om een toename van waterberging te realiseren, als compensatie voor de gevolgen van de klimaatverandering veroorzaakt door CO₂ uitstoot. Het beoogde doel gaswinning conflicteert met dit beoogde doel.

Bodemdaling zal verder toenemen met het risico dat gaswinning tot afname van waterberging leidt en dus tot afname van het doel compensatie van klimaatverandering. Wij begrijpen dat de minister van Economische Zaken kijkt naar economische winbaar gas, maar tegelijkertijd past dit niet bij zijn andere portefeuille namelijk Klimaat.

Wij vragen daarom de minister van EZK zich niet alleen te richten op de economische en geopolitieke kant van gaswinning, maar zich ook te richten op het behalen van de klimaatdoeleinden door een versnelde energietransitie. De huidige gasprijzen maken dit mogelijk en dienen met name dáárvor én in onze regio te worden ingezet.

Daarnaast hopen wij dat de overheid, met name de minister en staatssecretaris van EZK, beter omgaan met de bezwaren die er leven bij de burgers.

Met vriendelijke groet,
Bestuur van de stichting GAS DrOvF

Karel Jasperse, voorzitter (Noordwolde, Weststellingwerf)
Folkert Jellersma, penningmeester (Tuk, Steenwijkerland)
Gerard van Wijk, secretaris (Wilhelminaoord, Westerveld)